

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुस्तकालय विज्ञान समूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी पुस्तकालय सहायक र रिफरेन्स तथा एक्वीजिसन सहायक पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

लिखित परीक्षा योजना (Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्कभार	समय
सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice)	५०X२ = १००	४५ मिनेट

द्रष्टव्य :

- (१) पाठ्यक्रमका प्रत्येक इकाईबाट न्यूनतम ४ प्रश्न र अधिकतम ५ प्रश्न सोधिने छ ।
- (२) गल्ती गरेको प्रश्नोत्तरका लागि २० प्रतिशत अंक कटौत गरिनेछ ।
- (३) पाठ्यक्रम लागू हुने मिति :- २०५६।१।१५

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुस्तकालय विज्ञान समूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी पुस्तकालय सहायक र रिफरेन्स तथा एक्वीजिसन सहायक पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

१. पुस्तकालय विज्ञानको भूमिका

- पुस्तकालय विज्ञानको उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
- ज्ञानको वर्गीकरण (Knowledge classification)
- पुस्तकालय विज्ञानको प्रमुख पांच सिद्धान्तहरू
- पुस्तकालय संचालनको कार्य प्रणाली

२. नेपालमा पुस्तकालयको स्थिति

- नेपालमा पुस्तकालयको इतिहास
- नेपालमा पुस्तकालयको स्वरूप र विकास
- नेपालका महत्वपूर्ण पुस्तकालयहरू
- नेपालका शिक्षा विकासमा पुस्तकालयको योगदान
- अनुसन्धानको लागि पुस्तकालयको महत्व

३. पुस्तकालयमा पुस्तक प्राप्ति (Acquisition) सम्बन्धी जानकारी

- पुस्तक छनौट एवं खरीद गर्ने तरिका
- पुस्तक दर्ता सम्बन्धी ज्ञान
- पुस्तक प्राप्ति तथा भुक्तानी सम्बन्धी ज्ञान ।

४. पुस्तकालयमा पुस्तक लेनदेन (Circulation) तथा ग्रन्थसूचीय (Bibliographic) सेवा

- पुस्तक लेनदेन गर्ने विधिहरू
- ग्रन्थसूची (Bibliography) का प्रकारहरू
- नेपाल राष्ट्रिय वाङ्मयसूची सम्पादन तथा प्रकाशन सम्बन्धी ज्ञान

५. पुस्तकालय संगठन तथा व्यवस्थापन

- पुस्तकालय भवनको रूपरेखा (layout)
- पुस्तकालय कर्मचारी व्यवस्था र प्रशिक्षण
- पुस्तकालय बजेट
- पुस्तकालयको भौतिक साधन र अन्य उपकरणहरू
- नेपाल पुस्तकालय संघ र अन्य पुस्तकालय/सूचना केन्द्रसंगको सम्बन्ध

६. वर्गीकरण प्रणाली (Classification System)

- वर्गीकरणको परिभाषा, सिद्धान्त, उद्देश्य, आवश्यकता र कार्यहरू
- विभिन्न प्रकारका प्रणालीहरू मध्ये DDC(Dewey Decimal Classification) र CC(Colon Classification) सम्बन्धी जानकारी

७. सूचीकरण प्रणाली (Cataloguing system)

- सूचीकरणको परिभाषा, उद्देश्य र आवश्यकता
- सूचीकरणको भौतिक स्वरूप
- AACR/2 (Anglo American Cataloguing Rules/2) का विशेषताहरु र सो अनुरूप गरिने कार्यहरु

८. सन्दर्भ सेवा (Reference service)

- सन्दर्भ सेवाको महत्व र आवश्यक सामग्रीहरु
- सन्दर्भ सेवाको प्रकार
- सन्दर्भ सामग्रीको छनौट प्रक्रिया

९. पुस्तकहरुको संभार एवं संरक्षण विधि

- पुस्तकको सुरक्षाका उपायहरु
- जिल्दबन्दी (Binding) को उद्देश्य र आवश्यकता
- जिल्दबन्दीको प्रकार

१०. पत्रपत्रिका व्यवस्थापन (Periodicals Management)

- पत्रपत्रिकाको छनौट प्रक्रिया र संकलन व्यवस्था
- पत्रपत्रिकाको महत्व

११. पुस्तकालयमा कम्प्युटरको प्रयोग

- पुस्तकालयमा कम्प्युटर प्रयोग सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक ज्ञान
- श्रव्य दृश्य सामग्रीहरुको संकलन र प्रयोग

नमूना प्रश्नहरु

- (१) गोरखा जिल्लाको जनसंख्या सम्बन्धी जानकारी कुन पुस्तकमा पाईन्छ ?
(क) Nepal Statistical Year Book (ख) Nepal District Profile
(ग) All Nepal Information Directory (घ) World's Atlas
- (२) Catalogue Card तयार गर्ने क्रममा कुन नाप (Size) को कार्ड प्रयोग गरिन्छ ?
(क) ३^१/_२" x ४^१/_२" (ख) ३" x ५" (ग) २^१/_२" x ४^१/_२" (घ) ४" x ५"
- (३) धवल पुस्तकालय कहाँ छ ?
(क) वुटवल (ख) बेनी (ग) पाल्पा (घ) वागलुङ्ग
- (४) त्रि.वि.केन्द्रीय पुस्तकालय स्थापना हुँदा पुस्तक संख्या कति थियो ?
(क) १२०० (ख) १३०० (ग) १४०० (घ) १५००
- (५) CDS/ISIS प्रोग्राम युनेस्कोले कहिले निकालेको हो ?
(क) सन् १९८२ (ख) सन् १९८३ (ग) सन् १९८४ (घ) सन् १९८५